

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Γ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Ιστορίες του χειμώνα»

Συγγραφή: ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

Εφαρμογή: ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ιστορίες του χειμώνα

Εφαρμογή σεναρίου

Βασιλική Γεωργαντζιά

Δημιουργία σεναρίου

Αναστάσιος Ξανθόπουλος

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Γ΄ Δημοτικού

Σχολική μονάδα

3^ο Δημοτικό Σχολείο Ευκαρπίας

Χρονολογία

Από 27-02-2015 έως 09-03-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Το σενάριο συνδέεται με το βιβλίο *Ιστορίες του χειμώνα* (Γ΄ Δημοτικού, τ. Β΄, σσ. 19-32 & ΤΕ τ. Α΄ σσ. 65-70).

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 5 διδακτικές ώρες με διακοπές.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, αίθουσα Πληροφορικής

Εικονικός χώρος: ιστοσελίδες που διατίθενται στο σενάριο

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

A) Ταυτότητες μαθητών και εκπαιδευτικού: Οι μαθητές/-τριες μέσα από το συγκεκριμένο σενάριο θα εξοικειωθούν με σύμβολα που αφορούν στο δελτίο καιρού και με μετεωρολογικούς όρους.

B) Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών: Οι μαθητές/-τριες είναι εξοικειωμένοι/ες με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (βασικά μέρη του, λειτουργία και στοιχειώδης χειρισμός του, χρήση επεξεργαστών κειμένου και φυλλομετρητών κλπ.) και μπορούν να εργάζονται σε μικρές ομάδες, αποδεχόμενοι τη φιλοσοφία που διέπει τη συνεργατική μάθηση.

Γ) Προεργασία της εκπαιδευτικού: Η εκπαιδευτικός είναι εξοικειωμένη με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή, έχει επισκεφθεί τις ιστοσελίδες που προτείνονται στο σενάριο και έχει προετοιμάσει το σταυρόλεξο της 2^{ης} δραστηριότητας, δημιουργώντας τις υπερσυνδέσεις που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

Δ) Υλικοτεχνική υποδομή της σχολικής μονάδας: Για την ομαλή εφαρμογή του παρόντος διδακτικού σεναρίου διατέθηκε ο απαραίτητος αριθμός ηλεκτρονικών υπολογιστών (ένας για κάθε ομάδα μαθητών/-τριών), καθώς και βιντεοπροβολέας. Επίσης, απαιτήθηκε σύνδεση στο διαδίκτυο, καθώς οι ιστοσελίδες είναι προσβάσιμες όταν ο χρήστης είναι σε σύνδεση. Το σενάριο εφαρμόστηκε μέσα στη σχολική αίθουσα και στο εργαστήριο πληροφορικής της σχολικής μονάδας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αναστάσιος Ξανθόπουλος, «Ιστορίες του χειμώνα» Νεοελληνική γλώσσα, Γ΄ τάξη, 2012.

Το σενάριο αντλεί

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Περιλαμβάνονται δραστηριότητες που σχετίζονται με τις θεματικές περιοχές που θίγονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο του βιβλίου και δίνουν αφορμή για περαιτέρω επεξεργασία, όπως η κατανόηση και συγγραφή δελτίου καιρού, η χρήση μετεωρολογικών χαρτών, η επίλυση ψηφιακών σταυρόλεξων, η κατασκευή εννοιολογικών χαρτών για εξάσκηση και διεύρυνση του λεξιλογίου των μαθητών, η συγγραφή και εκτύπωση πολυτροπικών κειμένων.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις στοχεύουν στη γνωριμία με ορισμένες πτυχές της πραγματικότητας και του κόσμου, με την καλλιέργεια του προφορικού και του γραπτού λόγου, καθώς και με την εξοικείωση με ορισμένες πτυχές των νέων γραμματισμών που εκπορεύονται από τη χρήση των ΤΠΕ.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να γνωρίσουν ποικίλα καιρικά φαινόμενα και καταστάσεις του χειμώνα·
- να εξοικειωθούν με το κειμενικό και εικονικό (σύμβολα) περιβάλλον των μετεωρολογικών χαρτών·
- να μπορούν να κατανοούν στοιχειωδώς ένα δελτίο καιρού·
- να μάθουν τη σημασία βασικών μετεωρολογικών όρων·
- να αναγνωρίζουν τα σημεία του ορίζοντα πάνω στον χάρτη·
- να γνωρίσουν γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας μας·
- να κατανοήσουν τον τρόπο δόμησης και επίλυσης ενός σταυρόλεξου·
- να εξοικειωθούν με την αναζήτηση λημμάτων σε ψηφιακά λεξικά·
- να ευαισθητοποιηθούν στην ανάγκη προστασίας του πράσινου σε δημόσιους ή ιδιωτικούς κήπους·
- να μάθουν τι είναι οι ώρες κοινής ησυχίας και γιατί πρέπει να τις σεβόμαστε.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να καλλιεργήσουν τον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο·
- να εξασκηθούν στην ορθογραφία ρημάτων και ουσιαστικών·
- να αναγνωρίζουν διάφορα γραμματικά φαινόμενα (μέρη του λόγου, εγκλίσεις, κτλ.)·
- να αποκτήσουν νέο λεξιλόγιο·
- να ασκηθούν στη χρήση ψηφιακών λεξικών·

- να εξοικειωθούν με την παραγωγή πολυτροπικών και πολυμεσικών κειμένων (συνδυασμός λόγου-εικόνας).

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/-τριες επιδιώκεται:

- να εξοικειωθούν με τη χρήση του κειμενογράφου·
- να γνωρίσουν τη χρήση on line και off line λεξικών·
- να αναπτύσσουν δεξιότητες οπτικού εγγραμματισμού·
- να εξοικειωθούν με τη χρήση εφαρμογής εννοιολογικής χαρτογράφησης·
- να μάθουν να αντιγράφουν και να επικολλούν κείμενο από το διαδίκτυο·
- να μπορούν να χρησιμοποιούν τον εκτυπωτή·
- να εξοικειωθούν με τη πλοήγηση σε υπερμεσικό κείμενο·
- να μάθουν πώς να ελέγχουν την αξιοπιστία και το κύρος μιας πηγής.

Διδακτικές πρακτικές

Στο εν λόγω σενάριο χρησιμοποιούνται διάφορες διδακτικές μέθοδοι και πρακτικές, που βοηθούν στην επίτευξη των διδακτικών στόχων. Οι μαθητές/τριες, ακολουθώντας τα βήματα εξέλιξης του σεναρίου, εργάστηκαν κυρίως σε ομάδες αλλά ενεπλάκησαν και σε δραστηριότητες που αφορούν στην ολομέλεια. Στη συγκεκριμένη τάξη, 25 παιδιών, δημιουργήθηκαν ομάδες των τεσσάρων ή πέντε ατόμων.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν σενάριο σχεδιάστηκε με βάση την 8η διδακτική ενότητα «Ιστορίες του χειμώνα» (Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού, τεύχος β΄). Η ενασχόληση με τις δραστηριότητες του σεναρίου έγιναν με αφορμή το πέρασμα στη νέα ενότητα της Γλώσσας και την ενημέρωση της διδακτέας ύλης. Οι προτεινόμενες εργασίες είναι απόλυτα

συνυφασμένες με τις ασκήσεις του εγχειριδίου και λειτούργησαν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο μάθησης ακολουθεί τη λογική των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Α.Π.Σ), καθώς στηρίζει τους διδακτικούς στόχους της συγκεκριμένης (8ης) θεματικής ενότητας.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο συγκεκριμένο σενάριο αξιοποιούνται:

- ιστοσελίδες και βίντεο για άντληση πληροφοριών και τη σύνταξη-παρουσίαση δελτίου καιρού
- διαδικτυακή εφαρμογή για τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών
- ηλεκτρονικά, πολυμεσικά λεξικά, για την ανεύρεση οικογενειών λέξεων και σημασιών τους.

Κείμενα

Κείμενα και ασκήσεις από την 8^η ενότητα του εγχειριδίου της Γλώσσας [εδώ](#)

Ιστοσελίδες

Μετεωρολογικός χάρτης [εδώ](#) και [εδώ](#)

Ιστοσελίδα του Τμήματος Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΠΙ [εδώ](#)

Λεξικά: <http://www.lexipedia.com>, <http://www.visuwords.com>, [Ηλεκτρονικό λεξικό της νέας ελληνικής](#)

Βίντεο

Παρουσίαση δελτίου καιρού [εδώ](#)

Διαδικτυακά περιβάλλοντα

Εφαρμογή κατασκευής εννοιολογικών χαρτών [Cmap](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η & 2η διδακτική ώρα

1η Δραστηριότητα

Τα παιδιά βρέθηκαν στην αίθουσα πληροφορικής, χωρισμένα σε 4 ομάδες. Η αφορμή για την ενασχόληση με το παρόν σενάριο έγινε μέσα από την ενασχόληση των παιδιών με τις ασκήσεις 5 και 6 του Β.Μ., στις σελίδες 23, 24 και στην υποενότητα «Παίζω με τις λέξεις».

Παίζω με τις λέξεις

5 Ο Τουρτούρι φοβάται μη τυχόν αλλάξει ο καιρός και λιώσει. Διαβάζει λοιπόν προσεκτικά το δελτίο καιρού και συμβουλευτεί το χάρτη, που το συνοδεύει. Μερικές λέξεις και φράσεις τις ακούει για πρώτη φορά. Τις καταλαβαίνει άραγε σωστά;

Ο καιρός αύριο

Σταδιακή επιδείνωση του καιρού αναμένεται από αύριο.

- Οι ισχυροί βόρειοι άνεμοι θα ενισχυθούν στα πελάγη.
- Στα νότια θα εκδηλωθούν βροχές και καταιγίδες κατά τόπους ισχυρές.
- Στην κεντρική Ελλάδα θα εκδηλωθεί παγετός.
- Στη βόρεια Ελλάδα και στην Αττική θα εκδηλωθούν σφοδρές χιονοπτώσεις.

6 Με ένα συμμαθητή σου διαβάστε το δελτίο καιρού δείχνοντας στο χάρτη τις πληροφορίες που δίνουν οι λέξεις με τα έντονα γράμματα.

Κάθε ομάδα έχει έναν υπολογιστή στη διάθεσή της και αναλαμβάνει να βρει στο διαδίκτυο έναν μετεωρολογικό χάρτη της Ελλάδας, για να φτιάξει ένα σύντομο δελτίο καιρού, (βλ. άσκηση 5) με τις προγνώσεις της επόμενης ημέρας για τη χώρα

μας. Η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με παρουσίαση στον προβολέα από ένα μέλος της ομάδας του δελτίου που έφτιαξαν συνοδεία του χάρτη που χρησιμοποίησαν, σαν να επρόκειτο να το παρουσίαζαν σε τηλεοπτικό δελτίο, δηλαδή μιλώντας και δείχνοντας ταυτόχρονα περιοχές και σύμβολα στον χάρτη (βλ. άσκηση 6) («Επεξεργασία ρόλου σε δραματοποιημένη αφήγηση» ΒΔ, σ. 39).

Πριν ξεκινήσουμε, η εκπαιδευτικός έδειξε έναν [τέτοιο χάρτη](#) (βλ. παρακάτω εικόνα) στις ομάδες. Μελετήσαμε τα σχετικά σύμβολα, ώστε να εξοικειωθούμε με τον τρόπο ανάγνωσης και προσπέλασης τέτοιων πολυμεσικών και πολυτροπικών κειμένων.

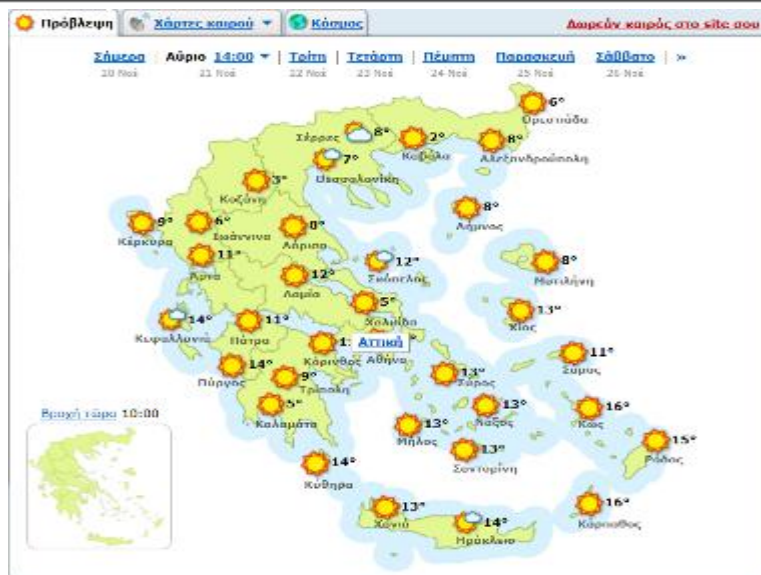
Επιπλέον, γνωρίσαμε αρκετά μετεωρολογικά σύμβολα, με τη βοήθεια του κυρίου Χιονίδη μέσα από την εφαρμογή Εργασία>μετεωρολόγος από το λογισμικό της Γλώσσας Γ΄-Δ΄ τάξεων του ΠΙ.

Οι ομάδες Α' και Β' επισκέφτηκαν τον μετεωρολογικό χάρτη από [εδώ](#), με μορφή όπως αυτός που απεικονίζεται παρακάτω, και προσπάθησαν να εντοπίσουν πάνω στον χάρτη τις προγνώσεις για τον αυριανό καιρό και τον άνεμο ή άλλα στοιχεία που θα χρειαστούν. Στα παιδιά έκανε εντύπωση η λέξη *Υετός* καθώς δεν την είχαν ξανακούσει. Έτσι ενθαρρύνθηκαν να κάνουν χρήση του *Ηλεκτρονικού Λεξικού Τριανταφυλλίδη* για την αποσαφήνιση της συγκεκριμένης λέξης.

Στη συνέχεια συνέταξαν ένα σύντομο δελτίο καιρού αρχικά γράφοντας σε μια κόλλα χαρτί, κρατώντας σημειώσεις βλέποντας και έχοντας ως σημείο αναφοράς τον χάρτη. Στη συνέχεια μετέφεραν το κείμενο σε ένα αρχείο επεξεργασίας κειμένου και το αποθήκευσαν στον φάκελο της ομάδας τους (βλ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ>ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙΡΟΥ).

Παρόμοια διαδικασία ακολουθήθηκε και για τις ομάδες Γ' και Δ' (βλ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ>ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙΡΟΥ), οι οποίες επισκέφτηκαν τον μετεωρολογικό χάρτη από [εδώ](#). Η εκπαιδευτικός βοήθησε να εντοπίσουν τα παιδιά πάνω στον χάρτη τις προγνώσεις για τον αυριανό καιρό και τον άνεμο ή άλλα στοιχεία που θα χρειαζόντουσαν. Οι συγκεκριμένες ομάδες εστίασαν περισσότερο στην κάρτα των ανέμων, στην οποία προβληματίσε η διαβάθμιση των χρωμάτων ανάλογα με την ένταση του ανέμου. Με τη βοήθεια της εκπαιδευτικού έγινε η αποκωδικοποίηση της χρωματικής διαβάθμισης και τα παιδιά προχώρησαν στην καταγραφή των συγκεκριμένων χαρακτηριστικών.

Ακολούθως, και για να προχωρήσουμε στην παρουσίαση των δελτίων, προβλήθηκε στην ολομέλεια της τάξης ένα βίντεο για το δελτίο καιρού από δελτίο ειδήσεων γνωστού καναλιού.

Η επιλογή αυτή έγινε από την εκπαιδευτικό προκειμένου τα παιδιά να εντοπίσουν το στίλ και τις εκφράσεις των παρουσιαστών και σε δεύτερο επίπεδο να μιμηθούν, ώστε να παρουσιάσουν σωστά το δελτίο της ομάδας τους. Τονίστηκε επίσης ότι οι «παρουσιαστές» θα κριθούν τόσο από τον προφορικό τους λόγο (παύσεις, επαναλήψεις, «εεεε», ένταση φωνής, λάθη) όσο και από τη στάση του σώματός τους, τις χειρονομίες κ.ά.

Μετά τη σύνταξη του δελτίου καιρού οι μαθητές/-τριες επέλεξαν ένα μέλος της ομάδας τους που θα αναλάμβανε τον ρόλο του τηλεοπτικού παρουσιαστή του δελτίου τους.

Τα παιδιά δυσκολεύτηκαν στην επιλογή του παρουσιαστή της ομάδας τους. Όλοι ήθελαν να αναλάβουν αυτόν τον ρόλο. Τελικά κατέληξαν να δώσουν την ευκαιρία σε παιδιά που δε συνήθιζαν να παρουσιάζουν ή είχαν πολύ καιρό να κάνουν κάτι τέτοιο. Η εκπαιδευτικός πρόβαλε στον βιντεοπροβολέα τον χάρτη της κάθε ομάδας και ολοκληρώθηκε η παρουσίαση από τους παρουσιαστές των ομάδων.

Ακολούθησε η αξιολόγηση της καλύτερης παρουσίασης από την ολομέλεια της τάξης. Η επιλογή εδώ δεν ήταν δύσκολη, καθώς πράγματι ένα αγόρι-παρουσιαστής κέρδισε τις ψήφους των περισσότερων. Σε συζήτηση που ακολούθησε για την ανίχνευση των χαρακτηριστικών που τον έφερνε σε πλεονεκτικότερη θέση από τους άλλους, τέθηκαν θέματα όπως η άρθρωση, η καθαρότητα της φωνής, η συνεχής ροή του λόγου και η στάση του σώματος.

3η διδακτική ώρα

2η Δραστηριότητα

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δραστηριότητας τα παιδιά ασχολήθηκαν με την άσκηση 7 του ΒΜ, στην υποενότητα «Παίζω με τις λέξεις».

7 Λύσε το σταυρόλεξο:

Οριζόντια

1. Ετσι γίνεται η ανάσα της Μαριάννας.
2. Το έδωσε η Μαριάννα στο μάγουλο του χιονάνθρωπου.
3. Το χάρισε η Μαριάννα στο χιονάνθρωπο.
4. Το όνομα του χιονάνθρωπου.

Κάθετα

5. Από αυτό φτιάχνονται οι χιονάνθρωποι.
6. Όταν χιονίζει, πέφτει απαλά από τον ουρανό.
7. Τέτοιο χρώμα είχαν οι πετρούλες στο δαχτυλίδι της Μαριάννας.
8. Η εποχή που συμβαίνει η ιστορία.
9. Η πρώτη λέξη που είπε η Μαριάννα.

Το σταυρόλεξο της άσκησης 7, μολονότι σημαίνεται με τον Αρίστο, το σύμβολο της ορθογραφίας, είναι σαφές ότι μπορεί να συνδεθεί και με τον γραπτό λόγο και

ειδικότερα με τη δεξιότητα της ανάγνωσης και κατανόησης, γιατί σχεδόν όλες οι ζητούμενες λέξεις βρίσκονται μέσα στο αρχικό κείμενο της υποενότητας «Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι». Αυτή τη διάσταση της άσκησης επιχειρείται να αναδειχθεί με τη χρήση των ΤΠΕ.

Για να πραγματοποιηθεί η εν λόγω δραστηριότητα η εκπαιδευτικός προέβει στις παρακάτω ενέργειες, πριν εμπλέξει τους μαθητές του στη συμπλήρωση του σταυρολέξου:

- Από την ιστοσελίδα του [Τμήματος Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΠΙ](#) κατέβασε σε αρχείο Word το τεύχος Β' του ΒΜ όπου βρίσκεται το κείμενο και η άσκηση 7.
- Με αντιγραφή και επικόλληση δημιούργησε ένα νέο αρχείο Word στο οποίο αποθήκευσε μόνο το κείμενο «Ο χιονάνθρωπος και το κορίτσι» και μετά την άσκηση 7.
- Αφού τα μορφοποίησε κατάλληλα (σμίκρυνση γραμματοσειράς, στοιχίσεις, κτλ.), έκανε «εισαγωγή σελιδοδείκτη» σε κάθε μια από τις ζητούμενες λέξεις του σταυρολέξου που βρίσκονται μέσα στο κείμενο (9 σελιδοδείκτες). Ακολούθως, συνέδεσε με «εισαγωγή υπερσύνδεσης» κάθε μια φράση του σταυρολέξου με τον αντίστοιχο σελιδοδείκτη (9 υπερσυνδέσεις). Οι φράσεις του σταυρολέξου εμφανίστηκαν πια υπογραμμισμένες και με μπλε χρώμα. Με τον τρόπο αυτό, αν οι μαθητές/-τριες δεν γνωρίζουν την απάντηση, για παράδειγμα, στην πρώτη ερώτηση-φράση του σταυρολέξου (1-οριζόντια), κάνοντας κλικ στην υπογραμμισμένη φράση οδηγούνται στη ζητούμενη λέξη μέσα στο κείμενο. Μόλις κάνουν κλικ στην υπερσύνδεση, ο κέρσορας μπαίνει μπροστά από τη λέξη που σημαίναμε ως σελιδοδείκτη (Βλ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ>Ο ΧΙΟΝΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ).

Μετά την ολοκλήρωση των παραπάνω βημάτων, τα παιδιά χωρίστηκαν σε 6 ομάδες των 4-5 ατόμων, στην αίθουσα Πληροφορικής, με έναν υπολογιστή στη

διάθεση της καθεμιάς. Τους ανακοίνωσε ότι θα διαγωνιστούν στη συμπλήρωση του σταυρολέξου εργαζόμενες με το αρχείο word που τους έχει ετοιμάσει (μπορούν να γράψουν κανονικά μέσα στα κουτιά του σταυρολέξου). Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με τη συγκεκριμένη ιδέα, καθώς η επίλυση σταυρόλεξων είναι από τις αγαπημένες τους δραστηριότητες.

Ακολούθως η εκπαιδευτικός επέδειξε στον προτζέκτορα πώς θα εργαστούν οι ομάδες στη συμπλήρωση του σταυρόλεξου. Τονίστηκε ότι μέσα στα κουτάκια του σταυρόλεξου γράφουμε με κεφαλαία και έγινε σαφές πως μετακινούμαστε από το ένα στο άλλο ή πάνω κάτω με τα πλήκτρα tab ή τα βέλη. Ακόμη έγινε γνωστή η βοήθεια που μπορούν να έχουν οι μαθητές/τριες για να βρουν τη σωστή λέξη κάνοντας κλικ πάνω στη φράση που σταυρόλεξου.

Οι μαθητές/-τριες ξεκίνησαν τη λύση του σταυρολέξου, αφού επισημίναμε ότι νικήτρια ομάδα θα αναδειχτεί εκείνη που θα έχει συμπληρώσει γρηγορότερα το σταυρόλεξο από τις άλλες και θα έχει ανατρέξει τις λιγότερες φορές στη βοήθεια-υπερσυνδέσεις (αν γίνει χρήση της υπερσύνδεσης, αλλάζει χρώμα).

Ταυτόχρονα, κάθε ομάδα έπρεπε να βρει και τις 9 λέξεις του σταυρολέξου μέσα στο κείμενο και να τις επισημάνει με κίτρινο χρώμα με το εργαλείο της επισήμανσης.

Κατά τη διάρκεια της ενασχόλησης με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα το ενδιαφέρον των παιδιών υπήρξε αμείωτο και η χαρά και προσπάθεια για να νικήσουν ήταν πραγματικά μεγάλη. Είναι χαρακτηριστικό ότι καμία από τις ομάδες δεν έκανε

χρήση της βοήθειας. Προσπαθούσαν να συνεργαστούν χαμηλόφωνα για την εύρεση όλων των λέξεων, χωρίς φυσικά να δώσουν τα «φώτα» τους στις άλλες ομάδες. Οι ομάδες δυσκολεύτηκαν στην ερώτηση 9 («Η πρώτη λέξη της Μαριάννας»). Άλλα παιδιά δε θυμόντουσαν τη λέξη (ΚΟΙΤΑ) ενώ άλλα την ορθογραφία της. Έτσι προτίμησαν να ξαναδούν γρήγορα το κείμενο και να μη χρησιμοποιήσουν τις υπερσυνδέσεις.

Επιπλέον εντοπίστηκε από όλες τις ομάδες δυσκολία στο να καταγραφεί στο σταυρόλεξο το γράμμα «Ν» από τη λέξη ΝΙΦΑΔΑ (ερώτηση 6), καθώς και το γράμμα «Γ» από τη λέξη ΓΑΛΑΖΙΟ (ερώτηση 7). Στο σημείο αυτό η εκπαιδευτικός έδωσε την οδηγία να μην επιμείνουν άλλο και ότι δεν θα έχαναν πόντους, αφού ήταν ανέφικτο να γίνει από όλους.

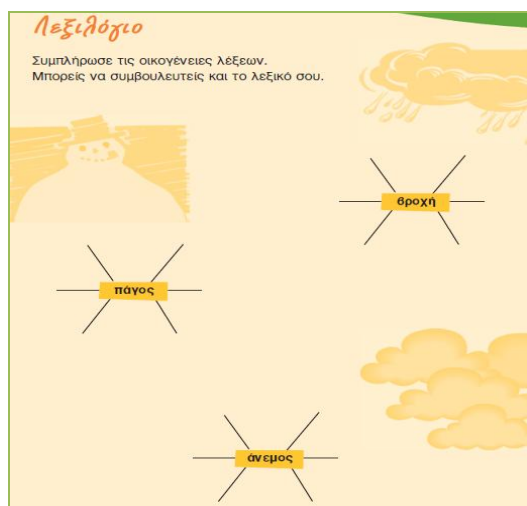
Η δραστηριότητα τελείωσε με επίδειξη της λύσης από τη νικήτρια ομάδα (Βλ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ>ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΝΙΚΗΤΡΙΑ ΟΜΑΔΑ) και υπόσχεση της εκπαιδευτικού για απονομή του επάθλου στο μέλλον ένα τεύχος με παιδικά σταυρόλεξα.

4η διδακτική ώρα

3η Δραστηριότητα

Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δραστηριότητας τα παιδιά ασχολήθηκαν με την άσκηση «Λεξιλόγιο» στη σελίδα 32, στο ΒΜ.

Οι μαθητές/-τριες εργάστηκαν σε ομάδες, με στόχο τη δημιουργία ενός ψηφιακού λεξικού των οικογενειών των τριών παραπάνω λέξεων.

Η εκπαιδευτικός μέσω του προτζέκτορα πρόβαλε τις ιστοσελίδες <http://www.lexipedia.com> και <http://www.visuwords.com> (βλ. εικόνες) και εξήγησε τον τρόπο λειτουργίας αυτών των οπτικοποιημένων και πολυμεσικών λεξικών. Στη συνέχεια πρότεινε στα παιδιά αν θέλουν να εμπλακούν κι αυτά σε ανάλογη δραστηριότητα με τις τρεις λέξεις του Λεξιλογίου. Τα παιδιά φυσικά ενθουσιάστηκαν με τη συγκεκριμένη πρόταση και έδειξαν μεγάλη προθυμία να μετέχουν στην προτεινόμενη εργασία.

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε 6 ομάδες, στην αίθουσα πληροφορικής, με έναν υπολογιστή στη διάθεση της καθεμιάς. Οι ομάδες ανά δύο ανέλαβαν να εργαστούν με μία μόνο λέξη. Η εκπαιδευτικός έκανε σαφές ότι δεν θα γράψουν απλά σύνθετες και παράγωγες λέξεις γύρω από το βασικό λήμμα, αλλά θα αναζητήσουν ορισμούς για τις

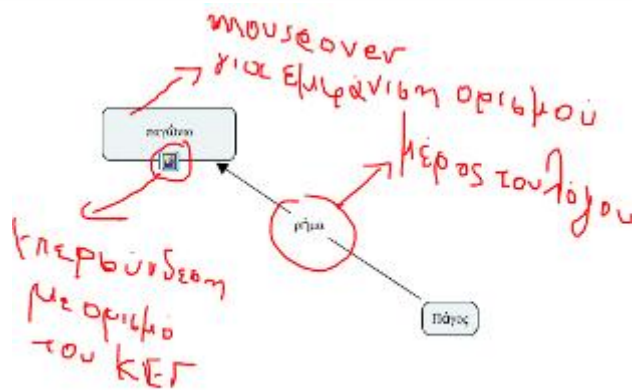
Από την εκπαιδευτικό δόθηκε η οδηγία ότι θα χρησιμοποιήσουν τη δωρεάν εφαρμογή κατασκευής εννοιολογικών χαρτών Cmap, της οποίας επέδειξε στον προβολέα το περιβάλλον εργασίας και τις βασικές εντολές που θα χρησιμοποιούσαν.

Όλες οι ομάδες συνδέθηκαν με το συγκεκριμένο εργαλείο, με κωδικούς που έδωσε η εκπαιδευτικός, η οποία είχε κάνει λογαριασμό και είχε πάρει κωδικούς από την προηγούμενη μέρα. Όλοι εργάστηκαν με παρόμοιο τρόπο. Παρακάτω φαίνονται τα βήματα που ακολουθήσαμε, για να φτάσουμε στο τελικό προϊόν: ένα ψηφιακό οπτικό λεξικό.

Κάθε ομάδα ξεκίνησε γράφοντας τη βασική λέξη με την οποία θα ασχολούνταν, π.χ. «πάγος». Στη συνέχεια τα παιδιά κλήθηκαν να καταγράψουν λέξεις που πίστευαν ότι ανήκουν στην οικογένεια του λήμματος, βασισμένα στις εμπειρίες της συγκεκριμένης ενότητας. Εδώ διαπιστώθηκε ότι κάποια παιδιά δυσκολεύτηκαν να βρουν λέξεις που γραμματικά ανήκουν στην ίδια οικογένεια με κάποιο λήμμα. Έτσι παρατηρήθηκε π.χ. να συνδέεται η λέξη πάγος με τη λέξη νερό.

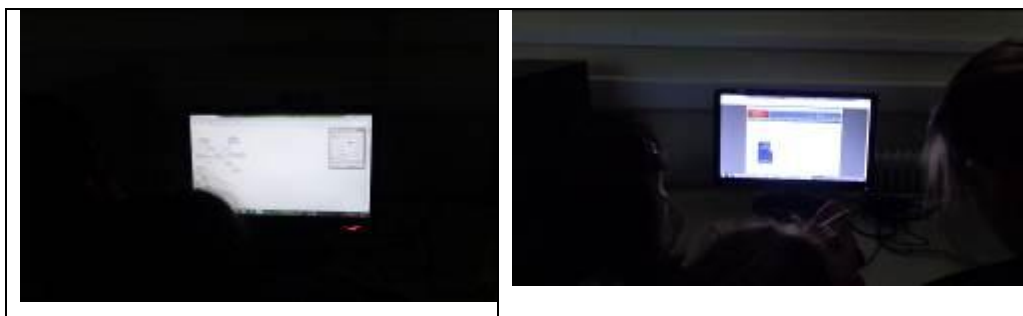
Με οδηγία της εκπαιδευτικού οι ομάδες αναζήτησαν τον ορισμό του βασικού λήμματος και λέξεις που ανήκουν στην οικογένειά του στο on line [Λεξικό \(Τριανταφυλλίδη\) του ΚΕΓ](#) ως %πάγος, πάγο% και παγ%. Με τον τρόπο αυτό κάθε ομάδα βρήκε ένα πλήθος από σύνθετα και παράγωγα της λέξης που αναζήτησε. Στο σημείο αυτό θυμηθήκαμε τη διαφορά ανάμεσα στη σύνθεση και την παραγωγή των λέξεων. Έτσι οι ομάδες επέλεξαν έως έξι λέξεις που θα αποτελούσαν τα «μέλη» της οικογένειας και έτσι τα ενσωμάτωσαν στην εφαρμογή Cmap. Οι ομάδες που εργάζονταν με το ίδιο λήμμα, ενθαρρύνθηκαν να επιλέξουν 6 διαφορετικές λέξεις η κάθε μια, ώστε να εργαστούν με όσο το δυνατόν περισσότερες.

Μόλις ολοκλήρωσαν την επιλογή των λέξεων, συνέδεσαν τις λέξεις στην βασική έννοια, όπως φαίνεται στην παρακάτω εικόνα.

Τα βήματα με τα οποία εργάστηκαν έχουν ως εξής:

- Για κάθε λέξη που πρόσθεταν έγραφαν στη συνδετική γραμμή το μέρος του λόγου που ανήκει, αφού το εντόπιζαν πρώτα στο λεξικό.
- Έπειτα έκαναν δεξί κλικ πάνω στο πλαίσιο που περιείχε τη λέξη (όχι πάνω στην λέξη) που πρόσθεταν και επέλεξαν από το μενού «Προσθήκη πληροφοριών» και στο πλαίσιο «Mouse Over Info» που αναδυόταν επικολούσαν τον ορισμό ή μέρος του ορισμού από το λεξικό του ΚΕΓ. Η δραστηριότητα (copy-paste) άρεσε στα παιδιά και κανένα δεν προσπάθησε να αντιγράψει γράμμα προς γράμμα τον ορισμό του λεξικού. Στη συνέχεια βάζοντας τον κέρσορα πάνω από τη λέξη, εμφανιζόταν σε πλαίσιο κειμένου ο ορισμός που επικόλλησαν ή αντέγραψαν και εξαφανίζονταν μόλις απομάκρυναν τον κέρσορα από το πλαίσιο.

- Τέλος, για κάθε λήμμα πρόσθεσαν υπερσύνδεση που παρέπεμπε στο λεξικό του ΚΕΓ και κατέγραψαν αν πρόκειται για σύνθετη ή παράγωγη λέξη. Έκαναν δεξί κλικ πάνω στο πλαίσιο που περιείχε τη λέξη (όχι πάνω στην λέξη) που πρόσθεταν και επέλεξαν από το μενού «Προσθήκη διεύθυνσης ιστού...». Από το αναδυόμενο πλαίσιο συμπλήρωναν τα πεδία «Τίτλος πηγής» γράφοντας «σύνθετη» ή «παράγωγη» και επικολλούσαν (shift+insert) την ηλεκτρονική διεύθυνση της λέξης στο λεξικό του ΚΕΓ, αφού την είχαν αντιγράψει πρώτα από τη γραμμή διευθύνσεων του φυλλομετρητή τους. Έτσι κάνοντας κλικ στο εικονίδιο της υπερσύνδεσης (βλ. εικόνα παραπάνω) εμφανιζόταν η ένδειξη «σύνθετη» ή «παράγωγη» και κάνοντας κλικ πάνω σε αυτή μεταφερόμασταν στον ακριβή ορισμό της λέξης που μας παρέχει το λεξικό του ΚΕΓ. Τα ίδια βήματα επανέλαβαν για όλες τις λέξεις. Ωστόσο, στη δραστηριότητα αυτή, τα παιδιά δυσκολεύτηκαν να προσθέσουν υπερσύνδεση σε κάθε λέξη με το λεξικό του ΚΕΓ. Κυρίως στην καταχώρηση τίτλου πηγής εμφανίζονταν η δυσκολία αποδοχής από την κάρτα αν είχε ξαναχρησιμοποιηθεί για άλλη λέξη. Γι' αυτόν τον λόγο τα παιδιά έβαλαν αντί αυτής τις λέξεις Σύνθετη 1, Σύνθετη 2 κ.ο.κ. και Παράγωγη 1, Παράγωγη 2 κ.ο.κ.

Όταν οι ομάδες επεξεργάστηκαν τις λέξεις, παρουσίασαν το εικονικό ψηφιακό λεξικό τους στην ολομέλεια. Έδειξαν με τον κέρσορα το βασικό λήμμα και τις λέξεις της οικογένειάς του, ώστε να εμφανίζονται οι ορισμοί που καταχώρησαν, έδειξαν τι μέρος του λόγου είναι η κάθε λέξη και αν προέκυψε με παραγωγή ή σύνθεση. Έκαναν κλικ στις υπερσυνδέσεις για να διαβάσουν τον πλήρη ορισμό της κάθε λέξης όπως δίνεται από το on line λεξικό του ΚΕΓ.

Τέλος, αποθηκεύσαμε (με επέκταση .pdf), εκτυπώσαμε και αναρτήσαμε τα λεξικά μας στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης (Βλ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ).

5η & 6η διδακτική ώρα

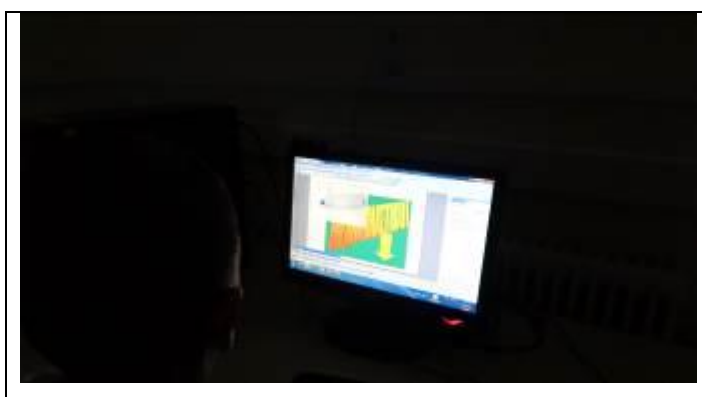
4η Δραστηριότητα

Στα πλαίσια της συγκεκριμένης δραστηριότητας τα παιδιά ασχολήθηκαν με την άσκηση 5 «Ο κήπος έγινε δικός σου...» του ΤΕ, στη σελίδα 70.

Ο κήπος έγινε δικός σου...

5 Κληρονόμησες τον κήπο του Γίγαντα και έχεις επιτρέψει στα παιδιά της γειτονιάς να παίζουν σ' αυτόν. Όμως κάποιοι χαλούν τα παρτέρια και δε σέβονται τις ώρες κοινής ησυχίας. Σε συνεργασία με την ομάδα σου, γράψτε σε ένα φύλλο χαρτί μια πινακίδα ζητώντας από τα παιδιά να είναι πιο προσεκτικά.

Τα παιδιά βρέθηκαν στην αίθουσα πληροφορικής χωρισμένα σε 6 ομάδες, έχοντας έναν υπολογιστή στη διάθεση της καθεμιάς. Η εκπαιδευτικός ζήτησε από κάθε ομάδα να φτιάξει και να εκτυπώσει μια πινακίδα. Οι ομάδες εργάστηκαν σε ένα αρχείο word και έφτιαξαν ένα πολυτροπικό κείμενο. Τα παιδιά ενθαρρύνθηκαν να φτιάξουν πινακίδες, που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της τάξης ή του σχολείου τους. Η εκπαιδευτικός θύμισε τους τρόπους γραφής μιας πινακίδας: τον ενεστώτα οριστικής έγκλισης, τον ενεστώτα υποτακτικής, την προστακτική ενεστώτα και αορίστου.

Ειδικότερα οι ομάδες εργάστηκαν ως εξής:

- Άνοιξαν ένα έγγραφο του word και το αποθήκευσαν με το όνομα της ομάδας τους.
- Επέλεξαν τον οριζόντιο προσανατολισμό της σελίδας και έπειτα αναζήτησαν και εισήγαγαν μια εικόνα (clip art) από την αντίστοιχη on ή off line συλλογή της εφαρμογής την οποία θεωρούν σχετική με το θέμα τους.
- Μεγέθυναν ως τα άκρα και στοίχισαν στο κέντρο της σελίδας την εικόνα που επέλεξαν.
- Στη συνέχεια έκαναν εισαγωγή πλαισίου κειμένου και το σχεδίασαν κάπου μέσα στην εικόνα που επέλεξαν, χωρίς να γράψουν τίποτα.
- Μέσα στο πλαίσιο κειμένου έκαναν εισαγωγή αντικειμένου wordart και μετά έγραψαν το κείμενο της πινακίδας.
- Πειραματίστηκαν με το μέγεθος, το χρώμα και το σχήμα του αντικειμένου wordart, καθώς και με το πλαίσιο κειμένου και ειδικά με την επιλογή «Μορφοποίηση πλαισίου κειμένου» διαφάνεια» που εξαφανίζει το λευκό φόντο πίσω από το κείμενό τους.

Όταν οι ομάδες ολοκλήρωσαν τα παραπάνω βήματα, αποθήκευσαν την πινακίδα τους και την παρουσίασαν στην ολομέλεια, μέσω του προβολέα (Βλ. ΤΕΚΜΗΡΙΑ>ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ). Έγινε ετεροαξιολόγηση των πινακίδων και έγιναν σχόλια σχετικά με τη σωστή έγκλιση και με τη σωστή ορθογραφία του κειμένου. Έγινε διαχωρισμός των πινακίδων με βάση την έγκλιση στην οποία ήταν γραμμένες.

Τέλος, η δραστηριότητα ολοκληρώθηκε με την εκτύπωση των πινακίδων από κάθε ομάδα και την ανάρτησή τους στα κατάλληλα σημεία της τάξης ή του σχολείου.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Βλ. συνοδευτικό υλικό.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις του συγκεκριμένου σεναρίου στοχεύουν στη γνωριμία με ορισμένες πτυχές της πραγματικότητας και του κόσμου, με την καλλιέργεια του προφορικού και του γραπτού λόγου, καθώς και με την εξοικείωση με ορισμένες πτυχές των νέων γραμματισμών που εκπορεύονται από τη χρήση των ΤΠΕ.

Περιλαμβάνονται δραστηριότητες που σχετίζονται με τις θεματικές περιοχές που θίγονται στο συγκεκριμένο κεφάλαιο του βιβλίου και γι' αυτό μπορούν πολύ εύκολα να πλαισιώσουν και να υποστηρίξουν τις ασκήσεις του βιβλίου.

Ωστόσο η επαφή με μετεωρολογικούς όρους και τον καιρό μιας περιοχής μπορεί να επεκταθεί κάνοντας τον διαχωρισμό ανάμεσα στον καιρό και το κλίμα μιας περιοχής. Τα παιδιά θα μπορούσαν να ορίσουν το κλίμα και τον καιρό, να γνωρίσουν το μεσογειακό κλίμα της χώρας μας, καθώς και τα διάφορα μετεωρολογικά φαινόμενα που συναντάμε σε άλλες περιοχές της γης. Επιπλέον, γνωρίζοντας το κλίμα διαφόρων χωρών και περιοχών πάνω στη γη, είναι δυνατόν να αντιληφθούν και τις διαφορές που διαπιστώνουμε στον καιρό.

Επιπλέον, θα μπορούσαν οι δραστηριότητες του σεναρίου να εμπλουτιστούν με άλλες που να αναδεικνύουν την επίδραση που μπορεί να έχει το κλίμα και ο καιρός στη ζωή και την ψυχολογική διάθεση των ανθρώπων.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Οι δραστηριότητες που αναφέρονται παραπάνω εμπλουτίζουν το μάθημα με στοιχεία που περιέχονται σε πόρους που προέρχονται από ΤΠΕ χωρίς να ξεφεύγουν από τη λογική και τη σειρά που έχει το σχολικό εγχειρίδιο. Ο αριθμός των δραστηριοτήτων είναι μεγάλος σε σχέση με τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο. Ωστόσο η εκπαιδευτικός επέλεξε να διαθέσει περισσότερο χρόνο (5 διδακτικές ώρες) για όλες τις προτεινόμενες δραστηριότητες, προκειμένου να εμπλακεί με τα παιδιά σε εργασίες που θεώρησε ότι θα ήταν χρήσιμες γι' αυτά.

Έτσι για παράδειγμα η ενασχόληση με τις οικογένειες λέξεων ήταν μια πολύ ωραία ευκαιρία για να ξαναθυμηθούν τα παιδιά τη συγκεκριμένη έννοια και ποιες λέξεις μπορούμε να κατατάξουμε σε μια οικογένεια.

Επιπλέον η σύνθεση πινακίδων θεωρήθηκε μια ευχάριστη και πρακτικά χρήσιμη δραστηριότητα, δεδομένης της άμεσης χρήσης της στο περιβάλλον του σχολείου. σε σημεία που βοήθησαν τη λειτουργικότητα.

Στη συγκεκριμένη τάξη όσο αφορά στην ενασχόληση με το ψηφιακό εργαλείο Smart σημειώθηκαν κάποιες δυσκολίες, που αφορούσαν κυρίως την προσθήκη υπερσύνδεσης σε κάθε λέξη με το *Ηλεκτρονικό Λεξικό (Τριανταφυλλίδη)*. Έτσι κυρίως στην καταχώρηση τίτλου πηγής εμφανίζονταν η δυσκολία αποδοχής από την κάρτα αν είχε ξαναχρησιμοποιηθεί για άλλη λέξη. Γι' αυτόν τον λόγο τα παιδιά έβαλαν αντί αυτής τις λέξεις Σύνθετη 1, Σύνθετη 2 κ.ο.κ. και Παράγωγη 1, Παράγωγη 2 κ.ο.κ.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιντζίδης, Ε., Α. Παπαδόπουλος, Α. Σιούτης & Α. Τικτοπούλου. 2013. *Γλώσσα Γ' Δημοτικού: Τα απίθανα μολύβια* τ. Β Βιβλίο Μαθητή. Αθήνα: Υ.Π.Ε.Π.Θ, Ι.Τ.Υ.Ε. «Διόφαντος», ΟΕΔΒ..

Ιντζίδης, Ε., Α. Παπαδόπουλος, Α. Σιούτης, & Α. Τικτοπούλου. 2007. *Γλώσσα Γ΄ Δημοτικού: Τα απίθανα μολύβια, Βιβλίο δασκάλου / Μεθοδολογικές Οδηγίες*. Αθήνα: ΟΕΔΒ..

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παρόν σενάριο συνοδεύεται από τα εξής αρχεία:

1. Σταυρόλεξο (ΤΕΚΜΗΡΙΑ>Ο ΧΙΟΝΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ)
2. Εργασίες παιδιών (ΤΕΚΜΗΡΙΑ)